

การศึกษาสภาพการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล
ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

นางสาวบุษมา สมร่าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-560

012319

I16060180

A STUDY OF SUPERVISORY NURSING PRACTICES
CONDITIONS OF NURSE STUDENTS IN COLLEGE
OF NURSING UNDER THE NURSING COLLEGES DIVISION,
DEPARTMENT OF PUBLIC HEALTH, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH .

MISS BUSBA SOMRANG

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล
 สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
 ชื่อผู้ศึกษา นางสาว นุชมา สมร่วง
 อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช
 ภาควิชา บริหารการศึกษา
 ปีการศึกษา 2528

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ อาจารย์พยาบาล จำนวน 457 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม

1. สภาพการนิเทศการฝึกปฏิบัติ

1.1 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ อาจารย์พยาบาลเป็นผู้นิเทศการฝึกปฏิบัติโดยมีนักศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบมากกว่า 15 คน และนิเทศการฝึกปฏิบัติโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 33 - 40 ชั่วโมง ลักษณะของการฝึกปฏิบัติเรียนทฤษฎีและฝึกปฏิบัติไปด้วยกัน และเรียนทฤษฎีจบแล้วจึงให้ฝึกปฏิบัติ

1.2 หลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ อาจารย์เป็นผู้นิเทศการฝึกปฏิบัติโดยมีนักศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบระหว่าง 11 - 15 คน และนิเทศการฝึกปฏิบัติโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 33 - 40 ชั่วโมง ลักษณะการฝึกปฏิบัติเรียนทฤษฎีจบแล้วจึงให้ฝึกปฏิบัติ

2. กระบวนการนิเทศการฝึกปฏิบัติ

ทั้งสองหลักสูตรคือหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ และหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ พบว่ากระบวนการนิเทศการฝึกปฏิบัติไม่แตกต่างกันในสาระสำคัญ พบว่า

2.1 การวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติ มีอาจารย์พยาบาลเป็นผู้จัดโปรแกรมการวางแผน โดยมีอาจารย์ท่านอื่น ๆ ในวิทยาลัยพยาบาล หัวหน้าตึก พยาบาลประจำการร่วมให้ข้อมูลในการวางแผน แผนการนิเทศจะเป็นแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานแต่ละรายวิชาตลอดภาคการศึกษา

2.2 การให้ความรู้ ให้ความรู้เป็น 3 ระยะคือ ให้ความรู้ก่อนการฝึกปฏิบัติ ระหว่างการฝึกปฏิบัติ และหลังการฝึกปฏิบัติ ก่อนการฝึกปฏิบัติจะให้ความรู้โดยการจัดปฐมนิเทศเกี่ยวกับสภาพหอผู้ป่วยและให้ความรู้เกี่ยวกับผู้ป่วย ระหว่างการฝึกปฏิบัติให้ความรู้ทางการพยาบาลและความรู้เกี่ยว

กับผู้ช่วย รวมถึงสังเกตและชี้แนะการฝึกปฏิบัติงาน หลังการฝึกปฏิบัติจะให้ข้อมูลป้อนกลับ แนะนำสิ่งที่ควรแก้ไขและให้ความรู้เพิ่มเติม วิธีการให้ความรู้คือการสาธิต การประชุมปรึกษาพยาบาล การศึกษาพยาบาลรายบุคคล และการสอนข้างเตียง

2.3 การนิเทศการฝึกปฏิบัติอาจารย์พยาบาลจะมอบหมายงานให้นักศึกษาปฏิบัติให้ความรู้และช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาเกิดปัญหา และประสานงานระหว่างนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติ

2.4 การสร้างขวัญและกำลังใจ นักศึกษามีสภาพขวัญและกำลังใจดี อาจารย์พยาบาลจะสร้างขวัญและกำลังใจให้ โดยให้คำปรึกษา แนะนำวิธีการปฏิบัติงาน รับฟังและให้โอกาสนักศึกษาชี้แจง เมื่อนักศึกษาปฏิบัติงานผิดพลาด

2.5 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติ อาจารย์พยาบาลจะเป็นผู้ประเมินผลโดยมีหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการร่วมในการประเมินผล วิธีการประเมินผลคือการติดตามการปฏิบัติงานและงานที่มอบหมาย รวมถึงประเมินผลการพยาบาลที่นักศึกษาให้กับผู้ป่วย

3. ปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติ

หลักสูตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ และหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ พบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

3.1 ปัญหาของวิทยาลัยพยาบาลกับการฝึกปฏิบัติ ปัญหาที่พบคือสัดส่วนระหว่างจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่สมดุลกัน

3.2 ปัญหาของสถานที่ฝึกปฏิบัติ พบปัญหาการขาดความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ของแหล่งฝึกปฏิบัติที่มีต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา

3.3 ปัญหาของนักศึกษากับการฝึกปฏิบัติ ปัญหาที่พบคือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติ

3.4 ปัญหาของอาจารย์นิเทศในการฝึกปฏิบัติ พบปัญหาการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ในสถานที่ฝึก

3.5 ปัญหากระบวนการนิเทศการฝึกปฏิบัติ

3.5.1 การวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติ ปัญหาที่พบคือ นโยบายที่ใช้เป็นหลักในการวางแผนไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติ

3.5.2 การให้ความรู้ในการปฏิบัติ พบปัญหาการจัด โปรแกรมให้ความรู้ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ และขาดสถานที่เหมาะสมในการให้ความรู้

3.5.3 การนิเทศการฝึกปฏิบัติ ปัญหาที่พบคือความคาดหวังของสถานที่ฝึกปฏิบัติงานต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษา

3.5.4 การสร้างแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติ พบปัญหาของการขาดแบบอย่าง

ที่ดีในการปฏิบัติงาน

3.5.5 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติ ปัญหาที่พบคือ ความร่วมมือในการประเมินผล จากฝ่ายการพยาบาล และความรู้ในการวัดและการประเมินของผู้ประเมิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study of Supervisory Nursing Practices Conditions
of Nurse Students in College of Nursing Under the
Nursing Colleges Division, Department of Public Health,
Ministry of Public Health

Name Miss Busba Somrang

Thesis Advisor Nibondh Thaipanich, Ph.D.

Department Education Administration

Academic Year 1985

ABSTRACT

The purpose of this study was to study of supervisory nursing practices conditions of nursing students in college of Nursing under the Nursing Colleges Division, Department of Public Health, Ministry of Public Health.

The research population consisted of 457 nursing instructors. The research instruments were used for collecting data from questionnaire. The research finding were as the following :

1. The supervisory nursing practice conditions of nursing students in College of Nursing :

1.1 The Nursing and Midwifery Curriculum (4 years programme)

The nursing instructors were supervisors, the nursing instructor-to-nurse students over 15 persons and nursing instructor supervised the nurse students when they practiced average 33-40 hours per week. The practice process, the theoretical and practice were studied together, and complete studied theoretical before practice.

1.2 The Nursing and Midwifery Curriculum (2 years programme)

The nursing instructors were supervisors, the nursing instructor-to-nursing students ratio 1:15 and the nursing instructors supervised the nurse students when the practice average 33-40 hours per

week. The practice process, complete studied theoretical already before practice.

2. The supervisory nursing practice process :

It was found that both Nursing and Midwifery Curriculum 4 years programme and Nursing and Midwifery Curriculum 2 year programme had the supervisory nursing practice process which were not different in the essentialness as follows :

2.1 Supervisory nursing practice planning :

The practice planning were programme by the nursing instructor, the other nursing instructors in College of Nursing, the head nurses and the staff nurses participated by given the necessary information.

Supervisory planning were going to be supervisory nursing practice planning that were separable each subject throughout semester.

2.2 Supervisory nursing practice training :

The practice training was 3 steps : It was training before practice such as orientation related to condition of the wards and the patients; It was training during practice such as training in nursing and patients including observation and advice about practice. After practiced session, performed feedback has been provided, including some suggestion for improvement and provided more training to increases their knowledge.

Training method was demonstration, nursing care conference, case study and bed side teaching.

2.3 The supervisory nursing practice :

The nursing instructor assigned work to the nurse students, trained and to be advisor when the nurse students had problem, and coordinated the program between the nurse students and Nurses Service where were the site for nursing practice.

2.4 Morale Building :

The nurse students had a high morale, The nursing instructor has provided a praised and encouragement to the nurse students, by given a counsel, advice technical know how to work, attentive listening and provide the opportunity to nurse students for information when they made the mistake.

2.5 Practical evaluation

The nursing instructor served as an evaluator by having the head nurse and staff nurses participated in evaluation process was the method of evaluation had been utilized by using., followable performance and assign, including evaluation of nursing care that the nurse students were practice.

3. Problems of the supervisory nursing practice :

It was found that, both curriculums, Nursing and Midwifery (4 years programme) and Nursing and Midwifery (2 years programme) had the similar problems :

3.1 Problem of the Nursing College, consequent nurse practice was the imbalance of a ratio between nursing instructor and nurse students.

3.2 Problem of the training site for nursing practices, The were lacking of cooperation from nurses in various level toward nurse students practice experience.

3.3 Nurse students problem :

It was found that they could not applied a nursing knowledge in to practice.

3.4 Problem of the nursing instructor :

It was found that, there were problems about coordination with nurses in the training site for nursing practice.

3.5 Supervisory nursing practice process, it was found that :

3.5.1 In the area supervisory nursing practice planning the problem were the practice condition was not formalated with planning policy.

3.5.2 In the area preparation for practisation found that the programmed was not followed the rules and regulation and lack of appropriate teaching facility location.

3.5.3 In the area of supervisory nursing practice found that, the head nurses and staff nurses expectation to works nurse students performance.

3.5.4 In the area of morale support and building up motivation found that : they were lacking of good example working behavior.

3.5.5 In the area of practice evaluation found that they were lacking of cooperation regarding to nurse student evaluation from nurses service side, and the evaluators lack of knowledge and understanding of evaluation process.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จเป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ แนะนำ พร้อมทั้งตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ทำให้สามารถดำเนินการวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่ได้กรุณาช่วยตรวจแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล, โรงพยาบาลโรคทรวงอก อาจารย์วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย และอาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

บุษบา สมร่าง

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ท
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
กลุ่มประชากร	8
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	8
การเก็บรวบรวมข้อมูล	8
การวิเคราะห์ข้อมูล	9
การนำเสนอข้อมูล	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การนิเทศการศึกษา	10
ความหมายของการนิเทศการศึกษา	10
หลักการนิเทศการศึกษา	12
จุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา	14
กระบวนการนิเทศการศึกษา	15
การนิเทศศึกษาพยาบาล	18
ความหมายของการนิเทศการพยาบาล	18
หลักทั่วไปในการนิเทศการพยาบาล	18

สารบัญ

บทที่

หน้า

จุดมุ่งหมายการนิเทศการพยาบาล	22
จุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาพยาบาล	22
กระบวนการนิเทศพยาบาล	23
การนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	27
การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	27
หน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลในการนิเทศนักศึกษา- พยาบาลในคลินิก	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
งานวิจัยในต่างประเทศ	32
งานวิจัยในประเทศไทย	34
3. วิธีดำเนินการวิจัย	35
กลุ่มประชากร	35
เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	41
การนำเสนอการวิจัย	41
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผลการวิจัย	111
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	130
ประวัติ	165

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมดและอัตราส่วนร้อยละของแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืน	38
2	จำนวนอาจารย์พยาบาลจำแนกตามแผนกวิชาที่ปฏิบัติงาน	45
3	จำนวนอาจารย์พยาบาลจำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงาน	46
4	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามอายุในปัจจุบัน	47
5	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามวุฒิการศึกษา เมื่อ เริ่มทำงาน	48
6	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามวุฒิการศึกษาในปัจจุบัน	49
7	อาจารย์พยาบาลจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานหลังจบการศึกษา- เบื้องต้น	50
8	แสดงจำนวนปีของประสบการณ์ในการทำงานของอาจารย์พยาบาล.....	51
9	แสดงแผนกวิชาที่อาจารย์พยาบาลรับผิดชอบในการนิเทศการฝึกปฏิบัติ- ของนักศึกษาพยาบาล	53
10	จำนวนอาจารย์ จำแนกตามการได้รับการศึกษาหรืออบรม เกี่ยวกับการนิเทศ	54
11	จำนวนอาจารย์พยาบาล จำแนกตามวิทยาลัยพยาบาลที่จัดการอบรมการ นิเทศ	55
12	แสดงจำนวนนักศึกษาพยาบาลที่อาจารย์พยาบาลต้องรับผิดชอบในการนิเทศ การฝึกปฏิบัติในแต่ละครั้ง	56
13	แสดงจำนวนชั่วโมงที่อาจารย์พยาบาลต้องนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา พยาบาล ในหนึ่งสัปดาห์	57
14	แสดงจำนวนชั่วโมงที่อาจารย์พยาบาล สอนภาคทฤษฎีในหนึ่งสัปดาห์.....	58
15	แสดงจำนวนอาจารย์พยาบาลที่รับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ	59
16	แสดงผู้ร่วมรับผิดชอบการนิเทศ การฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล.....	60
17	แสดงลักษณะการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	61
18	แสดงลักษณะการนิเทศการฝึกปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลที่นิเทศศึกษา- พยาบาล ในการฝึกปฏิบัติ	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	แสดงผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติตลอดภาคการศึกษา.....	66
20	แสดงลักษณะการร่วมงานของผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศการ- ฝึกปฏิบัติ	67
21	แสดงลักษณะการวางแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติในแผนกที่อาจารย์พยาบาล- รับผิดชอบอยู่	69
22	แสดงข้อมูลที่อาจารย์พยาบาลนำมาประกอบพิจารณาในการวางแผน การนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล.....	70
23	แสดงลักษณะของแผนการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	71
24	แสดงผู้ให้ความรู้แก่นักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติ	72
25	แสดงการให้ความรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ให้นักศึกษาพยาบาลก่อนการฝึก- ปฏิบัติ	73
26	แสดงการให้ความรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ให้นักศึกษาพยาบาลระหว่าง- การฝึกปฏิบัติ	75
27	แสดงการให้ความรู้ของอาจารย์พยาบาลที่ให้นักศึกษาพยาบาลหลังการ- ฝึกปฏิบัติ	76
28	แสดงลักษณะของการให้ความรู้ที่นักศึกษาพยาบาลได้รับจากอาจารย์พยาบาล- ในการฝึกปฏิบัติ	77
29	แสดงวิธีการให้ความรู้ที่นักศึกษาได้รับจากอาจารย์พยาบาลในการฝึกปฏิบัติ.....	78
30	แสดงการนิเทศการฝึกปฏิบัติที่อาจารย์พยาบาลให้การนิเทศกับนักศึกษาพยาบาล .	80
31	กิจกรรมของอาจารย์พยาบาลที่ได้ปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา- พยาบาล.....	82
32	แสดงวิธีการที่อาจารย์พยาบาลควบคุมคุณภาพการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกปฏิบัติ	84
33	แสดงสภาพขวัญและกำลังใจในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	85
34	แสดงวิธีการสร้างขวัญและกำลังใจที่อาจารย์พยาบาลให้นักศึกษาในการ- ฝึกปฏิบัติ	86
35	แสดงผู้มีส่วนรับผิดชอบในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล...	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
36	แสดงวิธีการประเมินผลที่อาจารย์พยาบาลใช้ประเมินผลนักศึกษาพยาบาล- ในการฝึกปฏิบัติ	89
37	แสดงปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติของวิทยาลัยพยาบาลในการฝึกปฏิบัติของ นักศึกษาพยาบาล	92
38	แสดงปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ฝึกปฏิบัติงานในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา- พยาบาล	93
39	แสดงปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติ	94
40	แสดงปัญหาของอาจารย์นิเทศกับการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา- พยาบาล	95
41	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	96
42	แสดงปัญหาการให้ความรู้ในการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล....	97
43	แสดงปัญหาการนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล	98
44	แสดงปัญหาการสร้างแรงจูงใจในการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล.....	99
45	แสดงการประเมินผลการนิเทศ การฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย